

HUIDVERZORGING BIJ RADIOTHERAPIE

1. Doel

Gezien de belangrijke impact van huidreacties op de levenskwaliteit van patiënten die behandeld worden met radiotherapie, is het belangrijk dat we met de ganse ploeg zorgverleners, artsen en verpleegkundigen uniforme en duidelijke informatie verstrekken om het vertrouwen van de patiënten niet te schaden.

2. Indicaties

Het huidprotocol wordt gehanteerd bij elke bestraling thv

- De borst en thoraxwand
- Hoofd-halsregio
- Elke andere regio met huidplooien

3. Contra-indicaties

Elke overgevoeligheid voor een van de producten, opgenomen in het huidprotocol.

4. Benodigheden

Flamigel® – Mepilex® – Mepilex lite® – Flaminal Hydro® – Cicaplast® - Cuticell®/Jelonet® – Tubifast® – verbandmateriaal – zalfspatel -

5. Werkwijze

Door de gevolgen van de stralen sterven de huidcellen af. Erytheem (roodheid) is de meest kenmerkende reactie die optreedt. De huid wordt steeds dunner en verliest haar functie van ondoordringbare beschermlaag en er treden huidreacties op. Hierin kunnen we een aantal stadia onderscheiden. Een onderverdeling die veel gehanteerd wordt, is de RTOG/EORTC schaal. Een bemerking hierbij is dat zowel hevige roodheid als kleine vochtige letsels in plooien als graad 2 gescoord worden. Daarom hanteren we in het LOC een aangepaste versie van de WHO schaal die duidelijker afgelijnd is en eenvoudiger te gebruiken is door een grote groep zorgverleners. Dit komt de uniformiteit ten goede

Graad 0	Graad 1	Graad 2	Graad 3	Graad 4
Geen huid- veranderingen	- Lichte roodheid (erytheem) - De huid tintelt, jeukt en wordt droog Kernwoord: IRRITATIE	- Matige tot hevige roodheid - Oedeem, pijnlijke huid - Oppervlakkige, droge huidletsels (vervelling) = droge desquamatie Kernwoord: PIJN	- Confluerende vochtige huidletsels - Hevige roodheid tot purperkleurige huid - Pijnlijke huid - Appelsienhuid oedeem = vochtige desquamatie Kernwoord : VOCHTIG	Ulceratie

1. Preventie

Algemene en hygiënische adviezen mogen toegepast worden vanaf de start van een bestralingsreeks

- Vermijden van druk en wrijving thv de bestraalde zone
 - Bij bekkenbestraling: geen strakke jeans en broekriem
 - Bij halsbestraling:
 - geen das of irriterende kraag. Een zijden sjaaltje voorkomt irritatie
 - elektrisch scheren
 - geen aftershave
 - baard en/of snor best afscheren vóór de start van de radiotherapie
 - Bij borstbestraling: geen vaste BH of beugel-BH. Een sport-BH (topjes model) is wel toegestaan. Men adviseert een BH van puur katoen of zijde.

- Wassen met zeep zonder zeep of glycerinezeep is toegestaan
- Voorkeur geven aan douche ipv ligbad.
- Water op lichaamstemperatuur
- Zacht washandje en handdoek gebruiken (droogkast)
- Evt handen gebruiken om te wassen ipv washandje
- Droogdeppen ipv wrijven
- Geen blootstelling aan extreme temperaturen, geen ijszakjes, warmwaterkruik, sauna, solarium,...
- Geen blootstelling aan direct zonlicht
- Zonnen of zonnebank zijn verboden tot 3 maanden na de therapie. Nadien is het toegestaan mits aanbrengen van een hoge beschermingsfactor
- Het is niet aangeraden om te zwemmen in chloorhoudend water of zoutwater
- Het gebruik van geparfumeerde huidverzorgingsproducten wordt afgeraden. Bij transpiratie mogen eventueel alcoholvrije deodorants/ producten gebruikt worden
- Geen kleefpleisters aanbrengen in de bestraalde regio.
- Vanaf de start, 2 à 3 x per dag de bestraalde huid insmeren met Flamigel® crème.

2. Huidverzorging bij graad 1

- Hydrateren van de huid
Vanaf dag 1 van radiotherapie: 2 tot 3x / dag Flamigel® crème aanbrengen
Navragen of de patiënt de preventieve maatregelen correct toepast
- Bij lichte roodheid en /of droogte zonder erge klachten blijven de algemene en hygiënische adviezen van toepassing.

- Bij erge jeuk (krabben, s' nachts wakker worden,...) kan gestart worden met cicaplast® crème of Mepilex® verbanden. Dit mag ook in combinatie met flamigel®
- Bij een duidelijke inflammatoire reactie kan op doktersadvies meermaals per dag Cremicort® 1% aangebracht worden: veralgemeende roodheid en oedeem, zones met huiduitslag, jeukende, pijnlijke papels
De corticoïden crème aanbrengen op de geïrriteerde zone. De rest van de bestraalde zone verder insmeren met Flamigel®.

3. Huidverzorging bij graad 2

- Afsluitend siliconeverband aanbrengen: Mepilex lite® of Mepilex®. Bij NKO bestralingen kan Mepilex Lite® met een windel of Tubifast® bevestigd worden.
- Flamigel® mag met het siliconeverband gecombineerd worden. Wacht voldoende lang na het aanbrengen van Flamigel® (min 1/2 uur) alvorens het siliconeverband aan te brengen.
- Bij oude of obese patiënten kan het nodig zijn om hulp (thuisverpleegkundige) in te schakelen
- Adviseren om de bestraalde regio met de zachte straal van de douche te reinigen en daarna voorzichtig droog te deppen.
- Mepilex® verbanden verzachten de pijn als ze goed contact maken met de geïrriteerde huid. Verbanden die niet goed blijven zitten, kunnen we extra bevestigen met Tubifast®.
- Mepilex® verbanden kunnen ongeveer 5 dagen ter plaatse blijven. Daarna neemt de plakkracht af en moeten ze vernieuwd worden. Voor het dagelijks toilet moeten ze voorzichtig verwijderd worden en daarna terug aangebracht worden.
- Oude huidresten of een weinig vocht zijn niet onmiddellijk een reden om het verband te vernieuwen
- Bij extreme droogheid cicaplast® meermaals per dag aanbrengen. Dit mag in combinatie met flamigel®

4. Huidverzorging bij graad 3

- Patiënten bij wie reeds Mepilex® of Mepilex Lite® gebruikt wordt, mogen bij kleine, vochtige huidletsels, dit verder gebruiken. Zo nodig mag er op de patchy letsels, een weinig Flaminal hydro® onder de Mepilex® aangebracht worden. De moleculen van Flaminal® zijn te groot om opgeslorpt te worden in de cellen van Mepilex®
- De wonde reinigen met de zachte straal van de douche of Flamirins®. Daarna voorzichtig droogdeppen met een propere zachte handdoek en vervolgens Mepilex® opnieuw aanbrengen.
- Bij grote, vochtige huidletsels wordt Flaminal hydro® aangebracht
- Vóór de therapie, de resterende zalf verwijderen met flamirins® om boluseffect te vermijden.
- Tijdens de bestralingsreeks wordt de wondzorg uitgevoerd door de toestelverpleegkundigen dadelijk na de bestralingen. Het verband blijft dan 24 u ter plaatse tot vlak vóór de volgende sessie
 - De wonde reinigen met Flamirins®
 - Flaminal hydro® aanbrengen op de vochtige wondgedeelten met zalfspatel in een laag van enkele mm dik.

- Op de droge, rode, geïrriteerde huid kan flamigel® in een dikke laag aangebracht worden (als zalf)
- Daarna de wonde afdekken met Cuticell® of jelonet® vetverband.
- Afdekken met een bedekkend verband. De compressen zo nodig bevestigen met een windel of Tubifast® verband.
- Tijdens het weekend en bij het beëindigen van de radiotherapie, kan de verzorging verder gezet worden door de patiënt zelf of door de thuisverpleegkundige. Tijdens de thuisverzorging kan de wonde ook gespoeld worden met lauw water (douche).

Overzicht

START:

- Algemene en hygiënische adviezen
- Flamigel® van start

Graad 1: GEIRRITEERDE, DROGE HUID:

- Flamigel® – cicaplast® – Cremicort® 1%

Graad 2: PIJNLIJKE, RODE, GEIRRITEERDE HUID:

- Mepilex Lite® - Mepilex® gecombineerd met Flamigel®
- Bij extreem droge huid: cicaplast® meermaals per dag gecombineerd met flamigel®

Graad 3: VOCHTIGE HUIDLETSELS:

- Mepilex® bij beperkt vochtverlies en kleine letsels.
- Eventueel een weinig Flaminal Hydro® zalf onder het Mepilex® verband

Graad 3: UITGEBREIDE VOCHTIGE HUIDLETSELS:

- Flaminal Hydro® zalf 1x/dag na de therapie aanbrengen en 24 uur ter plaatse laten + Cuticell®/jelonet® + verband en zo nodig een windel of Tubifast® gebruiken om te bevestigen

EINDE THERAPIE

- De huid met de nodige omzichtigheid behandelen tot de irritatie begint af te nemen (1 à 2 weken). Ondertussen de huid meermaals per dag verder insmeren met Flamigel® en daarna met een huidlotion
- Bij extreem droge huid: cicaplast® meermaals per dag
- Bij open huidletsels, de ingestelde therapie verder zetten tot wondheling is opgetreden. Daarna nog geruime tijd de huid rehydrateren met een huidlotion
- Bij problemen of veranderingen in de huidsituatie, de dienst raadplegen!